

10. HALKLA İLİŞKİLERDE ETİK

Öğretim Görevlisi
Meral GÜNEŞ ERGİN

HALKLA İLİŞKİLERDE AHLAK

Halkla ilişkiler faaliyetlerinin geliŐmesinde gerek ulusal ve gerekse de uluslararası **meslek ahlak kuralları** yardımcı olmuŐtur.

ETİK KAVRAMI

Etik kavramı Arapça'da **ahlak kavramı** ile kullanılmaktadır.

Genel manada ahlak kavramı **iyiyi, güzeli çağrıştırmaktadır**. Batı dillerinde bu kelime '**moral**' ve 'etik' kavramlarıyla karşılanmaktadır.

Etik, bir meslek grubunun, ahlaki açıdan doğru kabul edilen mesleki davranış standartları şeklinde ifade edilmektedir.

- Her mesleğin belirli davranış kuralları olduğu ve bu kurallara uygun hareket edilerek hizmetlerin yapılması gerektiği ortaya çıkmaktadır.
- Osmanlı İmparatorluğu döneminde varlığını koruyan '**Ahilik**' kurumunu meslek ahlakını en iyi şekilde denetleyen kurum olarak görebiliriz.

Etik kavramını bir cümle ile ifade edecek olursak; **insanların düşünce ve eylemlerinde doğruyu ve yanlışı gösteren rehber inançlarıdır.**

ETİK KAVRAMININ ÖNEMİNİ ARTIRAN FAKTÖRLER

1. Tüketici Hareketlerinin Artması:

Tüketici hareketlerinin kökeni genellikle çeşitli sosyal hareketlere dayanmasına rağmen, günümüzün tüketici hareketi özellikle **1960'lı yılların bir olgusu** olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Çevre Hareketinin Artması:

Çeşitli kamu ve özel kuruluşlar, çeşitli **çevreci eylemlerin baskısı** altında kalmışlardır. Bazı kuruluşlar çevreden gelen baskılarla faaliyette bulunduğu alanlarda neden olduğu kirlenmeyi önlemek için, bazıları da çevreye karşı duyarlılıklarının bir göstergesi olarak çevre koruma alanında faaliyetlerde bulunmuşlardır.

3. Kamu Çalışanlarının Görevlerini İyi Yapmaması:

Halkın resmi dairelerdeki bazı aksaklıklar konusunda belirli bir hoşgörüsü vardır; ancak bunun da bir sınırı vardır. 1970’li yıllarda çeşitli yolsuzlukların ortaya çıkmasıyla birlikte basında ‘**araştırmacı gazetecilik**’ diye bir uzmanlık alanı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, toplumda meydana gelen çeşitli bozulmalarda daha **hızlı bir biçimde ortaya çıkmaya başlamıştır**.

4. Eğitim Seviyesinin Yükselmesi:

Doğal olarak, eğitim seviyesi yükseldikçe kişilerin **çeşitli toplumsal olaylara katılımı** daha fazla olmaktadır. Kuruluşlar, kamu görevlileri ve hatta ordu bile zaman zaman toplum tarafından **sorgulanabilmektedir.**

5. Yeni Teknolojilerin Ortaya Çıkması

Teknolojide meydana gelen gelişmeler tüketicilerin kolayca ve daha çok bilgi edinebilmelerine imkan sağlamıştır. Bilginin niteliği ve niceliği ve böyle ilerlemiş sistemlerde kullanmak için gereken teknik yetenek günümüz **tüketiciliğini büyük ölçüde etkilemiştir.**

HALKLA İLİŞKİLERİN ULUSLAR ARASI ETİK YASALARI

Çeşitli dönemlerde bir araya gelmiş olan **mesleki kuruluşların uluslararası çapta meslekle ilgili olarak bazı ilkeleri kabul etmişlerdir**. Bu ilkelere halkla ilişkiler uzmanlarının ve halkla ilişkiler şirketlerinin uyması gereken çeşitli kurallar belirtilmiştir. Uluslar arası alanda oluşturulan etik yasalarından en önemlileri **Atina ve Lizbon Yasaları, Roma Bildirisidir**.

Atina Yasası

Uluslararası Halkla İlişkiler Derneği'nin (IPRA) Uluslararası Etik Yasası da denilen Atina Yasası, 12 Mayıs **1965'de Atina'da** toplanan IPRA Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 17 Nisan **1968'de Tahran'da** üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca, 1964 yılında CERP (Avrupa Halkla İlişkiler Konfederasyonu) tarafından da kabul edilmiştir.

- Birleşmiş Milletler Teşkilatının üyelerinin insanın değer ve onuruna ve insanın temel haklarına olan inançlarını açıklayan **Birleşmiş Milletler Yasası'na** saygıyı kabul ettikleri, böylece bu ülkelerin halkla ilişkiler uygulayıcılarının da mesleklerinin niteliği gereği, **bu yasada bulunan ilkeleri tanımak ve saygı göstermek** zorunda oldukları göz önünde bulundurulurarak,
- Halkla ilişkiler uygulayıcılarının mesleklerini yürütürken **insanların toplumsal, moral ve fikirsel ihtiyaçlarının giderilmesine** geniş ölçüde katkıda bulduklarını göz önünde tutar.

Derneklerin Bütün Üyeleri:

1. **‘İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’** ile insanlığa verilmiş ve zaman aşımına uğramayan haklardan insanların yararlanmasını sağlayan kültürel ve moral şartların **gerçekleşmesine katkıda bulunmayı,**
2. **Serbest bilgi akışını sağlayacak** iletişim kanalları ve sistemleri kurmayı, ve dolayısı ile bir dayanışma içinde olduklarının **bilincini aşlamayı,**

3. Bütün durumlarda ve her şartta, ilişki içinde olduğu kimselere **güven vermeyi** ve bu güveni koruyacak şekilde davranmayı,
4. **Mesleğinin kamusal niteliğini** hesaba katmayı taahhüt eder.

IPRA Meslek Ahlak Yasası

Davranış ve görgü kurallarının derneğe bağlı halkla ilişkiler üyelerini bağlayıcı etkisi vardır. Söz konusu yasayı dört alandaki kuralları ele alınacaktır.

1. Profesyonel Bütünlüğü Sağlayan Kurallar:

Derneğe üye bir halkla ilişkiler uzmanının piyasada unvanının iyi olarak duyulması ve **yüksek ahlaki değerlere sahip** olduğunun bilinmesi ve ayrıca IPRA'nın belirlediği görgü kuralları ve ahlak kurallarına uyduğunun bilinmesi gereklidir.

2. Müşteriye Yönelik Kurallar

- Derneğe üye bir halkla ilişkiler uzmanı bütün müşterilerine görev anlayışı açısından **adil ve eşit davranmalıdır**.
- Bir üye ilgili tarafın onayı olmaksızın taraf tutmamalı ve **rekabet etmemelidir**.
- Bir üye eski ya da yeni müşterisine ait **gizli bilgileri** ilgili tarafın onayı olmadan açıklanmamalı.

- Bir üye diğer bir üyenin müşteri ve işverenini **tenkit edici davranışlarda** bulunmamalıdır.
- Bir üye müşterinin işini yaparken başka hiç kimseden **değerli hediye, komisyon, maaş alamaz.**
- Bir üye başarıyla neticelendirdiği işlerin sonunda hiç bir şekilde **fiyat ve ücret tartışmasına** giremez.

3.Halka ve Basına Yönelik Davranış Kuralları

- Bir üye daima **kamuoyunun çıkarları** doğrultusunda hareket etmelidir.
- **Medyayı birbirine düşürecek** hareketlerde bulunmamalıdır.
- **Yanlış ve çarpıtılmış bilgiyi** basına vermemelidir.
- **Çalıştığı organizasyon adına** daima tutarlı ve iyi bir temsilci olmalıdır.
- **Derneği kendi çıkarları** için kullanmamalıdır.

4. Meslektaşlara Yönelik Kurallar

- Bir üye hiçbir zaman diğer bir üyenin **kişiliğini zedeleyecek ve rencide** edecek davranışlarda bulunmamalıdır.
- Bir üye **kötü amaçlı bir meslektaş hakkında** bir şeyler biliyorsa bu bildiklerini mutlaka **IPRA'ya** bildirilmelidir.
- Bir üye başka **bir üyenin işine talip** olmamalıdır.

IPRA 1986 da Eklemleri

- Bir üye halkla ilişkiler yaparken en **yüksek standartları** kullanmalıdır.
- Bir üye tüm çalışanlarına, müşterilerine, üye arkadaşlarına, halka ve basına karşı **samimi olmalıdır**.
- Basını **kışkırtmamalı ve yanlış bilgi vermemelidir**.
- Çalıştığı şirketin **gizliliğine saygı** duymalıdır.

- İş gördürmek için bir resmi kuruma **rüşvet vermemelidir.**
- Her zaman **doğruyu söylemelidir.**
- Mahkeme emri olmadığı sürece gizli **bilgileri vermemeli.**
- Aynı anda **iki tarafı birden temsil etmemeli** ve ancak istendiği anda aracı olmalıdır.

- Bir ticari **şirkette payı** varsa bunu açıklamalı.
- Yapacağı işin **önceden pazarlığını** yapmamalı.
- Bir başka üyeyi **eleştirmemelidir.**
- Bir üye Enstitü'nün ününe ya da halkla ilişkilere **gölge düşürecek hareketlerde** bulunmamalıdır

- Kurallara uymadığını **gördüğü üyeleri** Enstitüye bildirmelidir.
- Bir üye başka profesyonellerle çalışırken onların **kurallarına göre hareket** etmelidir.
- Üye devamlı gelişen olayları takip edecek, **kendine yenileyecek** ve haberdar olacaktır.
- Bir üye halkla ilişkiler konusunda **başkalarını da eğitecektir.**

TÜRK HALKLA İLİŞKİLER UZMANLARININ MESLEK İLKELERİ VE DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ

- Halkla İlişkiler Derneği Genel Kurulunca **10 Ekim 1996** tarihinde kabul edilen Meslek İlkeleri Yönetmeliği ile Disiplin Yönetmeliği şöyledir:
- Bu yönetmeliğin amacı, Türkiye’de halkla ilişkiler mesleğinin **genel ilkelerinin korunması, haksız rekabetin önlenmesi, meslek ahlak ve dayanışmasının yerleştirilmesi, halkın ve iş dünyasının halkla ilişkiler kavramına güven ve saygı** duymasının sağlanmasıdır.

- Bu yönetmelik halkla ilişkiler mesleği mensuplarının uymaları gereken **ticari ahlak** dürüst davranış kurallarını içerir.
- Halkla ilişkiler, kuruluşla hedef kitlesi arasında **karşılıklı yarar ve güvene dayalı** ilişkilerin geliştirilmesi ifade etmektedir.

- Hizmetin görülmesinde **dürüstlük** ve mesajların **doğru bilgiler** içermesi esastır.
- Halkla ilişkiler **mesajlarının** hazırlanmasında **duygu, inanç ve politik görüşlerin sömürülmesi** gibi toplumsal zararlar oluşturulacak yöntemler kullanılmaz.

- Bir kuruluşun halkla ilişkiler mesajlarında başka bir kuruluşu **kötüleyici, küçük düşürücü ve alay edici ifadelere** yer verilmez.
- Çocuklarla ilgili ürünlerin tanıtılması için hazırlanan halkla ilişkiler mesajlarında onların **güven duygularını zedeleyecek, ruhsal ve fiziksel zayıflıklarını etkileyecek** içerik bulunmamasına özen gösterilir.
- Halkla ilişkiler uzmanı veya firması, **benzer alanda faaliyet gösteren iki ayrı kuruluşa** danışmanlık yapamaz, bunun için paravan firma kuramaz.

- **Belirlenen ücretinin altında** ücrete iş anlaşması yapamaz.
- Bir halkla ilişkiler elemanı, halkla ilişkilerin yanı sıra iletişim alanı dışında bir işten geçimini sağlıyorsa **iki meslek arasında tercihi yapmak**, öteki işini tercih etmişse halkla ilişkiler derneğinden istifa etmek zorundadır.
- Bu yönetmelikteki **hükümlere uymayan** halkla ilişkiler uzmanı hakkında şikayetler, Halkla İlişkiler Derneği Yönetim Kurulunun göreve çağıracağı üç kişilik bir komite tarafından incelenir.

